

Slovo k povzbuzení na neděli 4. července 2021, na 14. neděli v mezidobí – B
Biblická čtení: Ez 2,2-5; Ž 123; 2Kor 12,7-10; Mk 6,1-6

Milé sestry, milí bratři,

zaměříme dnes svou pozornost především na čtení druhé. Jako již o několika předcházejících nedělích je z Pavlova Druhého listu Korintským, který patří bez pochyby k jeho nejosobnějším listům; někdy je také celkem příznačně nazýván „Listem v slzách“. Svatý Pavel totiž „v slzách“ opravdu píše, trápí ho nemalé problémy, které se v korintské církevní obci rozmohly po jeho odchodu, zejména odklon od původního evangelia vlivem působení «falešných proroků». Zvlášť bolestivé pro Pavla bylo i nepřijímání jeho apoštolské služby ze strany (některých) korintských křesťanů, odůvodněné i kritikou snášející se na jeho vlastní osobu. Proto se – mimo jiné – snaží ukázat, že jeho lidská slabost, kterou ani v nejmenším nepopírá, nic nemůže zmenšit a pokazit na velikosti a kráse Kristova evangelia jako takového a na účinnosti působení Pána Ježíše skrze svatá tajemství. Naopak je to právě apoštolova lidská slabost, která může dát skutečnému Kristu ještě více vyniknout a zazářit...

V dnešním úryvku – vedle odvolání se na mystická Boží zjevení, kterých se Pavlovi dostalo a jimiž chce prokázat, že «není pozadu» za oněmi samozvanými proroky a učiteli – slyšíme především apoštolova slova o tajemném «ostnu». Ten mu byl dán «do těla», aby ho «bil do tváře»; aby se ho «nezmocňovala pýcha», jak Pavel vyznává.

Nesčetné množství úvah a polemik otevřela tato pasáž; mnozí interpreti se již od dob křesťanského starověku pokoušeli a dodnes pokouší přijít na to, co by oním tajemným ostnem mohlo ve skutečnosti být, co mohl mít Pavel tímto «poslem to satanovým» na mysli.

Jistěže, nikdo z úctyhodných vykladačů, natož někdo z nás, není svatým Pavlem, a proto nikdo nikdy nebude moci s jistotou říci, co onen osten byl; to je třeba přijmout. Nicméně Pavlovo vyznání se přeci jen stalo součástí Božího slova. Proto je legitimní o něm rozjímat a skutečně stojí za to – s nutnou dávkou exegetické pokory – se zkusit zeptat, co by onen osten mohl třeba být. Abychom se tak snad lépe mohli přiblížit k tomu, čím celá pasáž promlouvá k nám, co nám říká o našich vlastních případných ostnech.

Řecké *skolops* skutečně znamená „osten“ nebo „trn“; označuje něco, co je přirozeně ostré, co vlivem svého tvaru, svou vlastní existencí bodá. Už v řečtině slovo označuje jak trn samotný, tak je i příslušnou metaforou. Pavel vyznává, že osten mu byl dán přímo do těla (doslova «tělu»), patrně musel pociťovat i nějak fyzicky. Nejspíše tudíž nešlo jen o bolest jeho duše (třeba nad situací v korintské církevní obci), ale o něco, co bolestně prožíval i fyzicky. Osten nebude jen metaforou.

Ostatně už v tomto určitém napětí doslovného a metaforického výkladu ostnu můžeme číst docela působivé biblické potvrzení známé a tolikrát zakoušené skutečnosti, že dokud žijeme v těle (jakože na zemi jinak žít nemůžeme), tak každou svou bolest – i bolest duše – nutně vnímáme skrze své smysly, těla nebo duše, a že naše psychosomatická jednota obě oblastí opravdu propojuje; bolest těla je často nějak spojena s bolestí duše a naopak.

Pavlův osten tak může znamenat vlastně téměř cokoli: nějakou nemoc, tělesný handicap, tělesnou slabost anebo právě duševní bolest či slabost, osten může poukazovat i na nějaké pokušení, zvlášť tělesné, nebo dokonce může být výčitkou, kterou člověk (až tělesně) bolestně prožívá. V každém případě Pavel svůj osten interpretuje jako «posla satanova», v řečtině *angelos* (stejně slovo jako pro „anděla“) *sataná*.

I samotnému satanovi, ďáblu však musel Bůh – ne nepodobně jako tomu bylo výslovně u starozákonního Joba – dovolit, aby Pavla trápil; nic nemůže být, aniž by tomu Bůh propůjčil bytí, a to platí i o všem bolestném, těžkém a bodajícím. To je ostatně zřejmé i z apoštolových následných slov: «Kvůli tomu jsem třikrát posíl Pána, aby mě toho zbavil». Kristus (on je ten «Pán», *kyrios*) to však neučil, a to s mystickým vysvětlením Pavlovi: «Stačí ti moje milost, protože síla se tím zřejměji projeví ve slabosti». Apoštol svou slabost, svůj osten proto

přijímá, aby na něm «spočinula Kristova moc», aby se v jeho slabosti ukázala Boží síla; že i navzdory své slabosti a bolesti (či tělesnému pokušení) zůstane Kristu věrný a že žádná lidská slabost nemůže oslabit sílu a krásu (jím zvěstovaného) evangelia jako takového, sílu Kristovy přítomnosti v apoštolské službě.

A to je velmi výmluvné a oslovující; s námi tomu nemůže totiž být docela nepodobné jako s Pavlem...

Vždyť snad každý máme nějaký svůj bolestivý osten, všichni jsme nějak slabí, nemocní (doslova!) a hříšní a zároveň všichni jsme povoláni být Božím obrazem a podobou ve světě, být křesťany (doslova „kristovci“), zvěstovateli evangelia poslanými ke svým bratrům a sestřám.

Svůj osten prostě máme všichni. Někdo má svůj osten větší a bolestnější, jiný menší a snesitelnější. Někdy je náš osten způsoben nějakou naší vlastní vinou či pochybením, jindy je do nás vložen bez našeho přičinění, anebo může být určitou směsicí obého, vlastního přičinění i díla „osudu“. I náš osten může mít mnohé navzájem se i podmiňující podoby, často se za svůj osten stydíme, skrýváme jej, nechceme, aby se ukázal. I my jsme proto možná leckdy prosili Pána Ježíše, aby jej od nás odňal, někdy možná zdánlivě bezvýsledně. Bolestný osten – našich nemocí těla i duše, našich velkých slabostí, našich pokušení, výčitek, různě nemocných a poškozených mezilidských vztahů, osten vědomí tolika promarněných životních příležitostí k dobru, tolika využitých příležitostí ke zlu, osten našich hříchů, osten našich strachů a obav, ať už oprávněných či nesmyslných, osten naší slabosti a neschopnosti něco změnit – zůstává a šlehá nás stále do tváře...

Abychom i my zpokorněli; před Bohem, před lidmi i sami před sebou. Abychom měli více soucitu s ostatními, kteří mají zase jiné, své ostny, často třeba bolestnější než my. Abychom se učili prosit Pána Ježíše o milost a sílu své ostny nést, neublížovat jimi druhým lidem a nezatěžovat je přespříliš, prosit Krista, abychom naopak svými ostny pomáhali. Budeme-li totiž i díky svým ostnům více pokorní a soucitní, vědoměji odkázaní na Boží pomoc, budeme schopni účinněji a jemněji pomoci i druhým lidem...

Kéž bychom tak byli aspoň nějak schopni se svatým Pavlem vyznat: «Proto s radostí přijímám slabosti, příkoří, nouzi, pronásledování a úzkosti a snáším to pro Krista. Neboť když jsem slabý, právě tehdy jsem silný».